

POSTANOWIENIE

Dnia 15 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania M. T.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Poznaniu
o zasiłek opiekuńczy i chorobowy i zwrot zasiłku opiekuńczego i chorobowego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 15
kwietnia 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego w
Poznaniu
z dnia 14 marca 2024 r., sygn. akt VII Ua 17/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Poznaniu decyzją z dnia 27 maja 2022 r. działając na podstawie art. 17 ust. 1, art. 66 ust 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, art. 84 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych odmówił M. T. prawa do zasiłku opiekuńczego oraz zasiłku chorobowego za okresy od 31 marca 2020 r. do 20 kwietnia 2020 r., od 13 maja 2020 r. do 2 czerwca 2020 r., od 24 czerwca 2020 r. do 6 sierpnia 2020 r., od 29 września 2020 r. do 11 października 2020 r., od 30 listopada 2020 r. do 13 grudnia 2020 r., od 29 stycznia 2021 r. do 11 lutego 2021 r., od 29 marca 2021 r. do 9 kwietnia 2021 r., od 30 czerwca 2021 r. do 13 lipca 2021 r., od 28 lipca 2021 r.

do 10 sierpnia 2021 r., od 25 sierpnia 2021 r. do 7 września 2021 r., od 22 września 2021 r. do 5 października 2021 r., od 20 października 2021 r. do 31 października 2021 r., od 26 listopada 2021 r. do 5 grudnia 2021 r., od 20 stycznia 2022 do 10 marca 2022 r. i zobowiązał ją do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami w łącznej kwocie 70.882,07 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że M. T. otrzymała zwolnienia lekarskie w terminach określonych w decyzji i z tego tytułu wypłacono jej zasiłek chorobowy i zasiłek opiekuńczy, a wypłata zasiłku chorobowego na dalszy okres została wstrzymana. W toku postępowania kontrolnego organ rentowy uzyskał informację, że w trakcie pobierania zasiłków chorobowych oraz opiekuńczych M. T. świadczyła pracę na rzecz własnej działalności gospodarczej - podpisywała rachunki oraz listy obecności, a czynności te nie miały charakteru incydentalnego. W ocenie organu rentowego zasiłek chorobowy i opiekuńczy wypłacony M. T. stanowił świadczenie nienależne (podlegające zwrotowi wraz z odsetkami), bowiem ubezpieczona wprowadziła Zakład Ubezpieczeń Społecznych w błąd, co do okoliczności warunkujących powstanie prawa do zasiłku chorobowego i opiekuńczego.

Sąd Rejonowy Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu wyrokiem z dnia 16 lutego 2023 r. w punkcie 1 - zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 27 maja 2022 r. w części w ten sposób, że orzekł, iż odwołująca M. T. ma prawo do zasiłku chorobowego i opiekuńczego za okresy: od dnia 13 maja 2020 r. do dnia 2 czerwca 2020 r., od dnia 30 listopada 2020 r. do dnia 13 grudnia 2020 r., od dnia 29 stycznia 2021 r. do dnia 11 lutego 2021 r. i stwierdził, że odwołująca nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranych zasiłków chorobowych i opiekuńczych za wskazane powyżej okresy; w punkcie 2 - w pozostałym zakresie odwołanie oddalił. Sąd Rejonowy uznał, że z analizy materiału dowodowego w sprawie wynika, iż w czasie, gdy odwołująca była na zwolnieniach lekarskich, zajęcia normalnie się odbywały i przynosiły odwołującej przychody. Czynności wykonywane przez odwołującą, nie ograniczały się do jej zachowawczych obowiązków jako pracodawcy. M. T. wykonywała również czynności typowe dla prowadzenia działalności gospodarczej: wystawiała rachunki, przekazywała je do podpisu zleceniobiorcom i wypłacała im wynagrodzenie. Poza tym odwołująca w spornych

okresach prowadziła listy obecności, które były podpisywane każdorazowo przez zleceniobiorców po każdym przeprowadzonych zajęciach, kiedy zdawali kasę fiskalną odwołującą. Zatem odwołująca w tych okresach podejmowała szereg czynności, które umożliwiały jej prowadzenie działalności jak chociażby wydawanie każdorazowo kasy fiskalnej, jej odbiór i rozliczanie zleceniobiorców, przekazywanie list obecności zleceniobiorcom, aby po każdym przeprowadzonych zajęciach się podpisali i potwierdzili przeprowadzenie zajęć. Odwołująca nie ustanowiła pełnomocnika, który wskazane czynności mógłby wykonywać w czasie, gdy przebywała na zwolnieniach lekarskich. Świadkowie potwierdzili, że każdorazowo mieli kontakt z odwołującą, odbierali od niej kasę fiskalną, podpisywali listy obecności, a odwołująca wypłacała im wynagrodzenie. Według Sądu pierwszej instancji materiał dowodowy potwierdził, że odwołująca była aktywna zawodowo, a jej działania ewidentnie miały na celu dalszy rozwój prowadzonego przedsiębiorstwa. Zachowanie odwołującej nie miało charakteru incydentalnego, lecz były to czynności stałe i powtarzalne. Odwołująca regularnie podpisywała kolejne dokumenty, podejmowała czynności wchodzące w zakres wykonywanej działalności praktycznie w każdym z okresów niezdolności do pracy. M.T., składając kolejne wnioski o świadczenia do organu rentowego, zatajała to, że jednocześnie w dalszym ciągu wykonuje pracę zarobkową. Tym samym, zdaniem Sądu pierwszej instancji, świadomie wprowadziła organ rentowy w błąd co do prawa do świadczeń. Powyższe oznacza, że odwołująca obowiązana jest zwrócić organowi rentowemu nienależnie pobrany zasiłek chorobowy i opiekuńczy wraz z odsetkami w łącznej kwocie 54.620,85 zł.

Mimo powyższego Sąd pierwszej instancji wziął pod uwagę to, że z uwagi na pandemię Covid-19, okresowo wszelkie siłownie i inne obiekty sportowe były zamknięte, w związku z czym prowadzenie treningów MMA było czasowo wstrzymane, w szczególności w okresach od 13 maja 2020 r. do 2 czerwca 2020 r., od 30 listopada 2020 r. do 13 grudnia 2020 r., od 29 stycznia 2021 r. do 11 lutego 2021 r. Okoliczność tę potwierdza zgromadzona w toku postępowania dokumentacja - „puste” listy obecności, czy rachunki do umów zlecenia, wystawione na kwotę 0 zł. Skoro żadne treningi nie mogły się odbywać, to odwołująca w tych okresach de facto nie prowadziła działalności gospodarczej, a

więc nie wykonywała pracy zarobkowej. W konsekwencji, w tych okresach, zdaniem Sądu Rejonowego, M. T. nie utraciła prawa do zasiłku chorobowego, bowiem wtedy ani nie wykonywała żadnej pracy zarobkowej, ani nie wykorzystywała zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z ich celem i w tym zakresie Sąd pierwszej instancji zmienił zaskarżoną decyzję, odwołująca nie została pozbawiona prawa do zasiłku chorobowego za ten okres. W konsekwencji zasiłek wypłacony jej za ten okres nie stanowi świadczenia nienależnego w rozumieniu przywołanych przepisów i nie podlega zwrotowi wraz z odsetkami.

Rozpoznając apelację wnioskodawczyni, Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 14 marca 2024 r. w punkcie I zmienił zaskarżony wyrok w części, to jest w punkcie 2 i poprzedzającą go zaskarżoną decyzję z 27 maja 2022 r. w ten sposób, że: stwierdził, że odwołująca ma prawo do zasiłku chorobowego i opiekuńczego także za okresy: od 31 marca 2020 r. do 20 kwietnia 2020 r., od 24 czerwca 2020 r. do 6 sierpnia 2020 r., od 29 marca 2021 r. do 9 kwietnia 2021 r., od 30 czerwca 2021 r. do 13 lipca 2021 r., od 20 stycznia 2022 r. do 10 marca 2022 r., w punkcie II stwierdził, że odwołująca nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranych zasiłków chorobowego i opiekuńczego za powyższe okresy; w punkcie III oddalił apelację w pozostałym zakresie. Sąd odwoławczy akceptując poczynione w sprawie ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i uzupełniając je w postępowaniu apelacyjnym, dokonał ponownej analizy okresów zasiłkowych M. T. i odniósł je do wysokości przychodów, uzyskanych w miesiącu korzystania z zasiłku z działalności gospodarczej przez M. T. Mając na uwadze kwoty dochodu M. T. oraz skalę faktycznie wykonywanych przez nią czynności przy działalności gospodarczej, Sąd drugiej instancji uznał, że w okresach od 31 marca 2020 r. do 20 kwietnia 2020 r., od 24 czerwca 2020 r. do 06 sierpnia 2020 r., od 29 marca 2021 r. do 09 kwietnia 2021 r. od 30 czerwca 2021 r. do 13 lipca 2021 r. i od 20 stycznia 2022 r. do 10 marca 2022 r. M.T. ograniczała swoją aktywność przy prowadzeniu działalności wyłącznie do podejmowania incydentalnych i wymuszonych czynności (składanie podpisów na dokumentach, sporządzenie rachunku lub faktury). Ich niewykonanie, prowadziłoby do niedochowania ustawowych lub umówionych ze zleceniobiorcami terminów. Nie były to czynności bezpośrednio związane z przedmiotem działalności gospodarczej (prowadzenie treningów sportowych), stąd

też w ocenie Sądu Okręgowego czynności te nie są sprzeczne z celem zwolnienia. Intencją M. T. nie było w tych okresach zapewnienie sobie równoległego do zasiłku chorobowego źródła utrzymania, zatem czynnościom podejmowanym w tych okresach nie można przypisać charakteru „wykonywania pracy zarobkowej”, mogącej pozbawiać prawa do zasiłku chorobowego. Z powyższych przyczyn Sąd Okręgowy uznał, że odwołująca M. T. w wyszczególnionych okresach nabyła prawo do zasiłku chorobowego i opiekuńczego oraz nie ma obowiązku zwrotu nienależnie pobranych świadczeń za te okresy i w tym zakresie zmienił zaskarżony wyrok.

W wywiezionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołująca się zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w części, to jest co do punktu III, w zakresie oddalającym jej apelację podniosła zarzut naruszenia: art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że czynności przez nią podjęte w okresach od 29 września 2020 r. do 11 października 2020 r., od 28 lipca 2021 r. do 10 sierpnia 2021 r., od 25 sierpnia 2021 r. do 7 września 2021 r., od 22 września 2021 r. do 5 października 2021 r., od 20 października 2021 r. do 31 października 2021 r., od 26 listopada 2021 r. do 5 grudnia 2021 r. miały charakter pracy zarobkowej skutkującej utratą prawa do pobranego zasiłku chorobowego i macierzyńskiego; art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. przez pominięcie dowodu z zeznań świadka M.K., który posiada wiedzę istotną dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, w szczególności co do zakresu czynności faktycznie wykonywanych przez odwołującą w spornych okresach.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i jego zmianę przez uznanie, że przysługuje jej prawo do zasiłku chorobowego i opiekuńczego także w okresach nieuwzględnionych przez Sąd drugiej instancji od 29 września 2020 r. do 5 grudnia 2021 r. oraz stwierdzenie, że nie ma ona obowiązku zwrotu zasiłku chorobowego i opiekuńczego pobranego w tych okresach, ewentualnie skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd drugiej instancji.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawczyni powołała się na oczywistą zasadność skarg. Według skarżącej, w spornych okresach, które Sąd odwoławczy uwzględnił, odwołująca ograniczyła swoje

działania do tych samych czynności, tj. do wydawania kas fiskalnych, podpisywania rachunków, list obecności i wypłaty wynagrodzenia, które Sąd nie uwzględnił. Zatem, w jej ocenie, brak jest argumentów przemawiających za tym, aby różnie ocenić poszczególne okresy pobierania przez nią zasiłku. Działania podjęte przez nią miały charakter incydentalny, wymuszony okolicznościami tak w okresach, w których Sąd drugiej instancji uznał jej prawo do zasiłku chorobowego i opiekuńczego, jak i w tych będących przedmiotem niniejszego postępowania kasacyjnego. Osiągnięty przez odwołującą przychód nie powinien stanowić kluczowej okoliczności dla rozstrzygnięcia sprawy, nie może też stanowić kryterium dla różnej oceny poszczególnych okresów pobierania przez nią zasiłków.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, że w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że istnieje publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 22 października 2024 r., I USK 505/23, LEX nr 3771456; 11 grudnia 2024 r., II USK 212/24, LEX nr 3817364; 25 lutego 2025 r., III PSK 1/24, LEX nr 3843809).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność

postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawiązując do tych przesłanek (postanowienie Sądu Najwyższego z 26 marca 2025 r., I CSK 2614/24, LEX nr 3847073). Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają ustawowym przesłankom, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurystycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (postanowienie Sądu Najwyższego z 8 stycznia 2025 r., III USK 277/24, LEX nr 3814737) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 marca 2024 r., III USK 265/22, LEX nr 3693547). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawnej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, to jest podlegającą uwzględnieniu (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lutego 2024 r., II USK 490/22, LEX nr 3668542). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z: 14 listopada 2023 r., I PSK 13/23, LEX nr 3624388; 11 grudnia 2024 r., II USK 212/24, LEX nr 3817364).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu. Stawiając tezę o

oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, odwołująca się podniosła, że brak jest argumentów przemawiających za tym, aby różnie ocenić poszczególne okresy pobierania przez nią zasiłku. W opinii odwołującej podjęte przez nią działania miały charakter incydentalny, wymuszony okolicznościami, a osiągnięty przychód nie powinien stanowić kluczowej okoliczności dla oceny poszczególnych okresów pobierania zasiłków.

Dla prawidłowej oceny prawa skarżącej do zasiłku opiekuńczego oraz zasiłku chorobowego, w zakresie podnoszonych przez nią zarzutów, w pierwszej kolejności należy odwołać się do przepisu art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 2780 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia. W świetle powołanego przepisu samoistną przesłanką utraty prawa do zasiłku chorobowego jest wykonywanie pracy zarobkowej w okresie niezdolności do pracy wskutek choroby.

W judykaturze utrwalił się pogląd, że każda praca zarobkowa wykonywana w okresie zwolnienia lekarskiego powoduje utratę prawa do świadczeń (wyroki Sądu Najwyższego z: 6 grudnia 1978 r., II URN 130/78, PiZS 1980 nr 8, s. 87; 12 sierpnia 1998 r., II UKN 172/98, OSNAPiUS 1999 nr 16, poz. 522; 22 listopada 2000 r., II UKN 71/00, LEX nr 1170615; 19 marca 2003 r., II UK 257/02, LEX nr 1634910; 9 czerwca 2009 r., II UK 403/08, LEX nr 523551; 8 października 2014 r., III UK 14/14, LEX nr 1541060; 9 stycznia 2024 r., I USKP 29/23, LEX nr 3652075; 10 kwietnia 2024 r., III USKP 112/23, LEX nr 3703577). Za taką pracę uważa się każdą pracę w potocznym tego słowa znaczeniu, w tym wykonywanie różnych czynności w ramach stosunków zobowiązaniowych prawnych, ale także poza takimi stosunkami, między innymi kontynuowanie własnej działalności gospodarczej, samozatrudnienie czy stosunek korporacyjny (wyroki Sądu Najwyższego: z 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04, OSP 2006 nr 4, poz. 43; 20 stycznia 2005 r., I UK 154/04, OSNP 2005 nr 19, poz. 307; 14 maja 2024 r., II USKP 123/23, LEX nr 3713580; 24 kwietnia 2024 r., III USKP 83/23, LEX nr 3715405). W tej argumentacji, ryzyka

ubezpieczenia chorobowego muszą wypełnić się całkowicie, a w razie wystąpienia ryzyka niezdolności do pracy lub do prowadzenia pozarolniczej działalności wskutek choroby, ubezpieczony ma obowiązek powstrzymania się od wszelkich czynności wykonywanych zawodowo, ponieważ to świadczenia z chorobowego ubezpieczenia społecznego mają rekompensować brak możliwości uzyskiwania dochodów. Za niedopuszczalne uznaje się pobieranie takich świadczeń (połączone z brakiem obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne za okresy choroby) w razie uzyskiwania dochodów z kontynuowanej działalności, nawet gdyby polegało to na wykonywaniu czynności w istotny sposób nieobciążających organizmu ubezpieczonego (wyroki Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2007 r., I UK 145/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz. 28; 5 czerwca 2008 r., III UK 11/08, OSNP 2009 nr 21-22, poz. 292; 6 lutego 2008 r., II UK 10/07, OSNP 2009 nr 9 -10, poz. 123; 22 stycznia 2019 r., II UK 521/17, OSNP 2019 nr 9, poz. 112; postanowienie Sądu Najwyższego z: 4 lipca 2023 r., III USK 179/22, LEX nr 3576217). Prowadzenie działalności gospodarczej nie powoduje utraty prawa do zasiłku chorobowego, jeżeli czynności, jakich ono wymaga, nie są wykonywane osobiście (wyrok Sądu Najwyższego z 20 stycznia 2005 r., OSP 2006 nr 4, poz. 43; postanowienie Sądu Najwyższego z 8 listopada 2022 r., III USK 515/21, LEX nr 3519637). Tak więc osobiste wykonywanie konkretnych robót objętych daną działalnością oraz wszelkie zajęcia związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa, jak nadzór nad zatrudnionymi w nim pracownikami, przyjmowanie i wydawanie towarów, oznacza wykonywanie pracy zarobkowej (wyroki Sądu Najwyższego: z 11 grudnia 2007 r., I UK 145/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz. 28; 24 października 2023 r., I USKP 59/22, OSNP 2024, nr 6, poz. 65). Wskazuje się, że także obowiązek powstrzymania się od wykonywania czynności zarządu w okresach udokumentowanej niezdolności do pracy, nakazuje umocowanie lub wyznaczenie innej osoby do podejmowania koniecznych ("wymuszonych") czynności prawnych lub faktycznych przez lub w imieniu spółki w okresie korzystania ze świadczeń chorobowych (wyroki Sądu Najwyższego: z 15 marca 2018 r., I UK 49/17, LEX nr 2508654; 30 września 2020 r., I UK 22/19, LEX nr 3077412 oraz postanowienia: z 6 czerwca 2012 r., I UK 70/12, LEX nr 1675215; 25 stycznia 2016 r., III UK 82/15, LEX nr 2152430). Co więcej, jeżeli aktywność prowadzącego działalność zwykle polega tylko na wypisywaniu rachunków, to

zakaz dotyczy wykonywania także takich czynności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2007 r., I UK 145/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz. 28; też postanowienie Sądu Najwyższego z 14 lutego 2024 r., II USK 147/23, LEX nr 3670514).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dopuszcza się jednak sytuacje, w których - mimo wykonywania pewnych czynności składających się na pracę zarobkową - nie zostaje wypełniona hipoteza art. 17 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. *Ad casum* przewiduje się wyjątki, odróżniając czynności polegające na osobistym wykonywaniu przez ubezpieczonego dotychczasowej pracy w ramach prowadzenia działalności gospodarczej od czynności o charakterze ubocznym lub podejmowanych w związku ze statusem pracodawcy, na które składają się czynności formalnoprawne podejmowane w okresie niezdolności do pracy przez osobę prowadzącą działalność gospodarczą, do jakich jest zobowiązany jako pracodawca (wyroki Sądu Najwyższego: z 7 października 2003 r., II UK 76/05, OSNP 2004, nr 14, poz. 247; 6 maja 2009 r., II UK 359/08, OSNP 2011, nr 1-2, poz. 16; 17 marca 2021 r., II USKP 30/21, OSNP 2022, nr 1, poz. 9).

Przyjęto też możliwość uznania, że nie dochodzi do utraty prawa do zasiłku chorobowego w razie podjęcia incydentalnej i wymuszonej okolicznościami aktywności zmierzającej do osiągnięcia zarobku w czasie pobierania tego zasiłku, który przysługuje tylko wówczas, gdy choroba uniemożliwia uzyskiwanie dochodu z pracy (wyroki Sądu Najwyższego: z 9 października 2006 r., II UK 44/06, OSNP 2007, nr 19-20, poz. 295; 15 czerwca 2007 r., II UK 223/06, OSNP 2008, nr 15-16, poz. 231; 16 stycznia 2024 r., II USKP 5/23, LEX nr 3656865). Nie jest uważane za nadużycie prawa do świadczeń podejmowanie przez osobę pobierającą zasiłek czynności wymuszonych okolicznościami (wyroki Sądu Najwyższego: z 15 czerwca 2007 r., II UK 223/06, OSNP 2008, nr 15-16, poz. 231; 22 stycznia 2019 r., II UK 521/17, OSNP 2019, nr 9, poz. 112). Uznano za dopuszczalne wykonywanie czynności „sporadycznie”, co prowadzi do konkluzji, że ubezpieczony traci prawo do zasiłku, jeżeli czynności były częste, powtarzalne lub miały charakter merytoryczny, związany z zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorstwa. Jedynie więc wyjątkowo wykonywanie niektórych ubocznych

czynności związanych z prowadzoną działalnością może nie być kwalifikowane jako wykonywanie pracy (wyrok Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2007 r., II UK 223/06, z 14 maja 2024 r., II USKP 123/23, LEX nr 3713580). Konkludując, wykonywanie czynności ubocznych w relacji do czynności wykonywanych w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, mających charakter incydentalny (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 maja 2022 r., II USK 555/21, LEX nr 3438560), wymuszony okolicznościami może zostać uznane na gruncie art. 17 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa za czynności niestanowiące wykonywania pracy zarobkowej i nieskutkujące utratą prawa od świadczenia z ubezpieczenia chorobowego.

W wyroku z 12 maja 2021 r. (I USKP 19/21, OSNP 2022, nr 3, poz. 26) Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż ocena, że ubezpieczony wykonuje pracę zarobkową w okresie orzeczonej niezdolności do pracy, jest możliwa wówczas, gdy praca ta wykazuje się taką samą lub zbliżoną aktywnością zawodową, jak w okresach, w których ubezpieczony był zdolny do prowadzenia działalności. Przy ocenie, czy doszło do wypełnienia przesłanek określonych w art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, konieczna jest pewna "stopniowalność" zachowań osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, uwzględniającą specyfikę tej działalności. W konsekwencji przyjęcie, że taka osoba wykonywała w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową w rozumieniu powołanego przepisu będzie możliwe wówczas, gdy wykazuje się ona w tym okresie taką samą lub zbliżoną aktywnością zawodową jak w okresach, w których była zdolna do prowadzenia działalności (wyrok Sądu Najwyższego z 24 października 2023 r., I USKP 59/22, OSNP 2024, nr 6, poz. 65). Natomiast gdy w okresie orzeczonej niezdolności do pracy osoba prowadząca pozarolniczą działalność ogranicza swoją normalną aktywność wyłącznie do podejmowania sporadycznych, incydentalnych i wymuszonych, np. regulacjami prawnymi, czynności takich jak złożenie podpisu na dokumencie, zwłaszcza urzędowym, sporządzenie rachunku lub faktury, których niedopełnienie prowadziłoby do niedochowania ustawowego lub umówionego z kontrahentem terminu i które dodatkowo nie są sprzeczne z celem zwolnienia, oraz gdy (jak w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy) ceduje pozostałe

czynności charakteryzujące prowadzoną przez nią działalność na inne osoby (zatrudnionych, w tym celu zleceńbiorców lub ustanowionego na czas trwania niezdolności do pracy pełnomocnika), należałoby przyjąć, że zastosowanie w stosunku do niej regulacji art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa nie jest uzasadnione. Alternatywę dla takiej osoby musiałoby bowiem stanowić wyłącznie zawieszenie działalności albo jej definitywne zaprzestanie, czego nie można przecież pogodzić z ratio legis omawianej regulacji (wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2024 r., I USKP 29/23, LEX nr 3652075), która odnosi się do osób objętych ochroną ubezpieczeniową (art. 6 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa), a zatem nie zakłada podjęcia takich działań, gdyż powodowałyby one ustanie owej ochrony (art. 14 ust. 2 pkt 3 w związku z art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Ocena spełnienia przesłanki "wykonywania pracy zarobkowej" jest uzależniona od stanu faktycznego konkretnej sprawy. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 12 lipca 2023 r. (III USK 103/22, LEX nr 3582651) nie należy więc oczekiwać kategorycznych wskazań ujednolicających, mających zastosowanie do każdego przypadku. To podstawy faktyczne danego rozstrzygnięcia będą decydowały o zakwalifikowaniu podejmowanych przez ubezpieczonych czynności jako "incydentalnych" bądź "wymuszonych okolicznościami". Odnosząc powyższe uwagi ponownie do realiów niniejszej sprawy, należy uwzględnić, że Sąd Okręgowy ustalił, że M. T. w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wykonywała pracę, która polegała na organizowaniu treningów MMA na siłowniach w G.. Na podstawie analizy zgromadzonego materiału dowodowego w sprawie (dokumentów w postaci rachunków, umów, faktur, zeznania świadków, zleceńbiorców i księgowego) Sąd pierwszej instancji doszedł do przekonania, że odwołująca się w okresach zwolnienia chorobowego podejmowała szereg czynności, które umożliwiały jej prowadzenie działalności i osiąganie przychodów. Sąd uznał, że jedynie w okresie wybuchu epidemii SARS - Covid 19, gdy kluby sportowe - fitness i siłownie pozostawały zamknięte w okresie od 14 marca 2020 r. do 6 czerwca 2020 r. i ponownie od 17 października 2020 r. do 28 maja 2021 r. doszło do czasowego faktycznie zawieszenia działalności, co Sąd pierwszej instancji uwzględnił w swoich

szczegółowych rozważaniach, akcentując puste listy obecności i prawidłowo wystawione faktury VAT.

Sąd Okręgowy biorąc pod uwagę kwoty dochodu M. T. oraz skalę faktycznie wykonywanych przez nią czynności uznał, że w okresach od 31 marca 2020 r. do 20 kwietnia 2020 r., od 24 czerwca 2020 r. do 6 sierpnia 2020 r., od 29 marca 2021 r. do 9 kwietnia 2021 r., od 30 czerwca 2021 r. do 13 lipca 2021 r., od 20 stycznia 2022 r. do 10 marca 2022 r. ograniczała ona swoją aktywność przy prowadzeniu działalności wyłącznie do podejmowania incydentalnych i wymuszonych czynności (składanie podpisów na dokumentach, sporządzenie rachunku lub faktury). Ich niewykonanie, prowadziłyby do niedochowania ustawowych lub umówionych ze zleceniobiorcami terminów. Nie były to czynności bezpośrednio związane z przedmiotem działalności gospodarczej (prowadzenie treningów sportowych), stąd też w ocenie Sądu Okręgowego czynności te w tej konkretnie sprawie, nie są sprzeczne z celem zwolnienia. Intencją M. T. nie było w tych okresach zapewnienie sobie równoległego do zasiłku chorobowego źródła utrzymania, zatem czynnościom podejmowanym w tych czasie nie można przypisać charakteru „wykonywania pracy zarobkowej”, mogącej pozbawiać prawa do zasiłku chorobowego. W tym zakresie Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję organu rentowego.

Zestawiając poczynione powyżej rozważania z ustaleniami Sądu drugiej instancji, należy uznać, że dokonana przez Sąd Okręgowy wykładnia art. 17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wpisuje się w przyjętą i utrwaloną linię orzeczniczą, a także niewątpliwie nie stanowi rażącego naruszenia prawa, na które powołuje się skarżąca. Sąd Okręgowy dokonał oceny czynności podejmowanych przez wnioskodawczynię i prawidłowo uznał, że w zakresie nieuwzględnionym czynności te stanowiły "wykonywanie pracy zarobkowej" w okresie orzeczonej niezdolności wnioskodawczynie do pracy, skutkującej utratą prawa do zasiłku chorobowego i opiekuńczego. Sposób motywowania przez skarżącą oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprowadza się do polemiki z poczynionymi przez Sądy obu instancji ustaleniami faktycznym. Tymczasem w świetle art. 398¹³ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy

związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Mając na uwadze powyższe, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

(J.K.)

[a.ł.]